Ҳаж мавзусига доир қирқ ҳадис

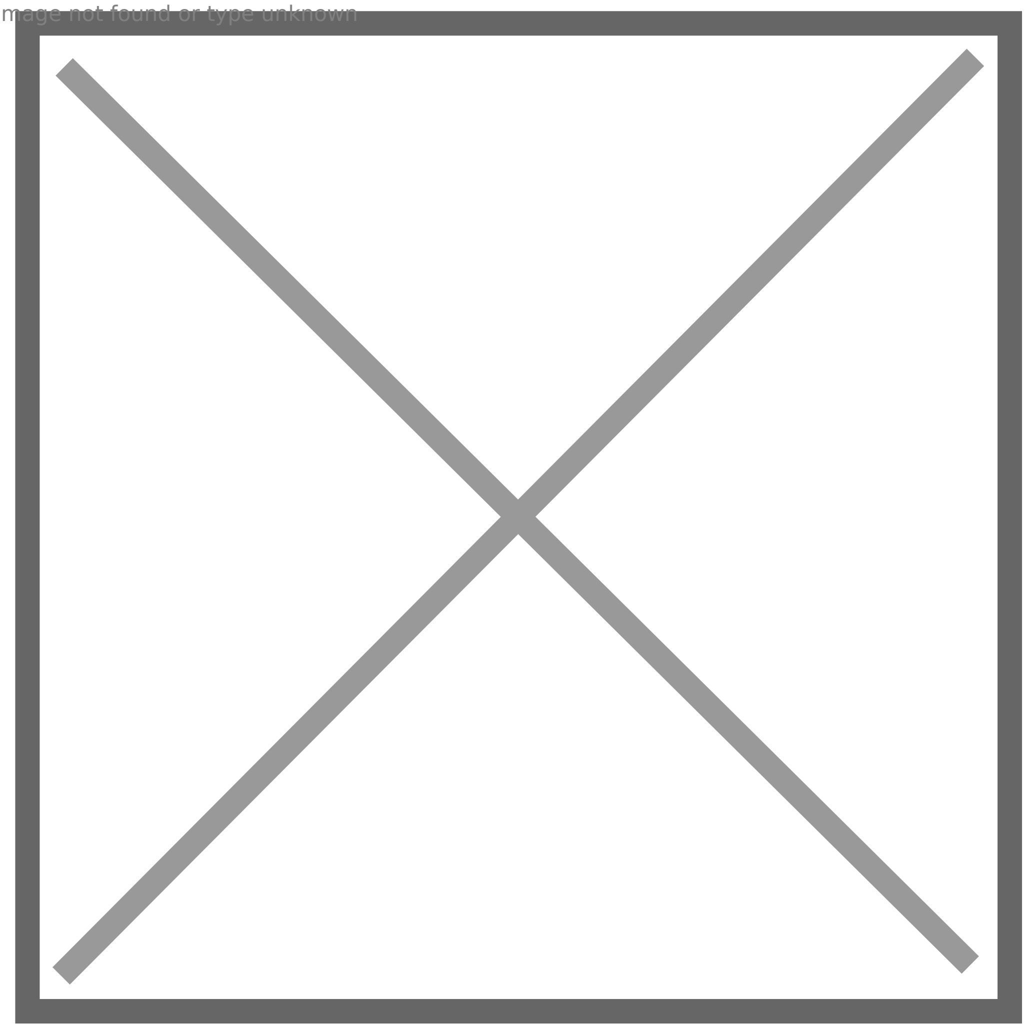

09:00 / 20.06.2022   8396

БИСМИЛЛАҲИР РОҲМАНИР РОҲИЙМ

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ حَفِظَ عَلَى أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثاً مِنْ أَمْرِ دِينِهَا بَعَثَهُ اللهُ فَقِيهاً، وَكُنْتُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَافِعاً وَشَهِيداً".

Абу дардо розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кимки умматимнинг диний ишларига тегишли қирқта ҳадисни ёд олса, (ва уни уларга етказса) **Аллоҳ уни фақиҳ ҳолида тирилтиради ва қиёмат куни мен унга шафоатчи ва унинг фойдасига гувоҳлик бергувчи бўламан” дедилар”.**

Биз ҳам ушбу ҳадисдаги башоратдан умидвор бўлиб, ҳаж борасида қирқта ҳадисни келтириб ўтишни лозим топдик.

ҲАЖ МАВЗУСИГА ДОИР ҚИРҚ ҲАДИС

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (128) رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (129)

“**Роббимиз, икковимизни Ўзингга мусулмон бўлганлардан қил ва зурриётимиздан ҳам Ўзингга мусулмон уммат қил, бизга ибодатларимизни кўрсат, тавбамизни қабул эт. Албатта, Сенинг Ўзинг тавбаларни кўплаб қабул этувчи, раҳмли зотсан. Роббимиз, ўзларининг ичидан уларга оятларингни тиловат қилиб берадиган, китобни ва ҳикматни ўргатадиган, уларни поклайдиган Пайғамбар юбор. Албатта, Сенинг Ўзинг азиз ва ҳикматли зотсан**” (Бақара 128-129 оятлар).

Ҳаж ва умра бандани Аллоҳ таологa боғлайдиган, ошиқона бир ибодат бўлиб, унга доир қирқта ҳадис қуйида таржимаси билан келтирилади. Ҳар бир ҳадисда ҳаж ёки умранинг қайсидир амаллари ёки фазилатлари баён қилинганлиги учун уларнинг ҳар бирини алоҳида сарлавҳа остида зикр қилинди. Аллоҳ таолога мухлис ва мақбул бандалар ушбу ҳадислардан фойда олсалар деган умиддамиз.

1. РАСУЛУЛЛОҲ СОЛЛАЛЛОҲУ АЛАЙҲИ ВАСАЛЛАМ ҚАНДАЙ ТАЛБИЯ АЙТАР ЭДИЛАР?

عَنْ عَبْدِ الله بْنِ عُمَرَ رَضِيَ الله عَنْهُمَا أَنَّ تَلْبِيَةَ رَسُولِ الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ".

Абдуллоҳ ибн Умар розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг талбиялари “Лаббайкаллоҳумма лаббайк. Лаббайка ла шарийка лака лаббайк. Иннал ҳамда, ваннеъмата лака вал мулк. Ла шарийка лак!” эди” (Термизий, Бухорий, Насоий ривояти).

Маъноси: “Аллоҳим! Ҳузурингда ҳозирман, Аллоҳим! Ҳузурингда ҳозирман! Аллоҳим! Ҳузурингда ҳозирман! Сенинг шеригинг йўқдир! Аллоҳим! Ҳузурингда ҳозирман! Албатта, ҳамд, неъмат ва мулк барчаси Сеникидир! Сенинг шеригинг йўқ зотсан!”.

عَنِ الْفَضْلِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ الله عَنْهُ قَالَ:" أَرْدَفَنِي رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم مِنْ جَمْعٍ إِلَى مِنًى ، فَلَمْ يَزَلْ يُلَبِّي حَتَّى رَمَى الْجَمْرَةَ".

Фазл ибн Аббос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Жамъдан Миногача мени уловларига мингаштириб келдилар ва жамраи ақабага тош отгунларича талбия айтишда давом этдилар” (Термизий ривояти).

2. ҲАЖ ҚИЛИШНИ ОРТГА СУРГАН ВА УНГА БЕПАРВО БЎЛГАН КИШИГА АЗОБНИНГ ВАЪДАСИ

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ الله عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم:" مَنْ مَلَكَ زَادًا، وَرَاحِلَةً تُبَلِّغُهُ إِلَى بَيْتِ اللهِ، وَلَمْ يَحُجَّ، فَلَا عَلَيْهِ أَنْ يَمُوتَ يَهُودِيًّا ، أَوْ نَصْرَانِيًّا ، وَذَلِكَ أَنَّ اللهَ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ: "وَلِلهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا".

Али розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“**Кимки уни Байтуллоҳгача етказадиган зоди роҳилага эга бўла туриб, ҳаж қилмаса, яҳудий ёки насроний ҳолида вафот этишининг фарқи йўқдир. Бу Аллоҳнинг Ўз китобида “Одамлардан йўлига қодир бўлганларига Аллоҳ учун байтни ҳаж қилмоқ фарздир” дегани учундир”, дедилар”** (Термизий ривояти).

3. ҚАЙСИ ҲАЖ ЭНГ АФЗАЛ ҲАЖДИР

عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ الله عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم سُئِلَ أَيُّ الْحَجِّ أَفْضَلُ؟ قَالَ: الْعَجُّ وَالثَّجُّ.

Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан қайси ҳаж афзалдир?” деб сўралди. У зот:

“Баланд овозда талбия айтилгани ва қон оқизилгани”, дедилар” (Термизий ривояти).

Фойда: Қирон ва таматтуъ ҳажида қурбонлик мавжуддир. Ифрод эса, қурбонлик вожиб эмас. Шунинг учун ифрод ҳажга нисбатан қирон ва таматтуъ афзал ва зиёда савоблидир.

4. ҲАЖ ВА УМРА ИБОДАТИ БИЛАН ИНСОН ГУНОҲЛАРДАН ПОК БЎЛАДИ

عَنْ عَبْدِ اللهِ رَضِيَ الله عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: "تَابِعُوا بَيْنَ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ فَإِنَّهُمَا يَنْفِيَانِ الْفَقْرَ وَالذُّنُوبَ كَمَا يَنْفِي الْكِيرُ خَبَثَ الْحَدِيدِ وَالذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَلَيْسَ لِلْحَجَّةِ الْمَبْرُورَةِ ثَوَابٌ إِلاَّ الْجَنَّةُ". رَوَاهُ النَّسَائِيُّ وَالتِّرْمِذِيُّ.

Абдуллоҳ розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кетма-кет ҳаж ва умра қилинглар. Чунки, у иккиси темирчининг босқони темир, олтин ва кумушнинг кирини кетказганидек (ҳаж ва умра қилгувчидан) **фақирлик ҳамда гуноҳларни кетказади. Ҳажжи мабрурнинг савоби жаннатдан ўзга бўлмас”, дедилар”** *(Насаий ва Термизий ривояти)..*

5. ЭНГ АФЗАЛ АМАЛ ҚАБУЛ БЎЛГАН ҲАЖДИР

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ الله عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم سُئِلَ أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: إِيمَانٌ بِاللهِ وَرَسُولِهِ، قِيلَ ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللهِ، قِيلَ: ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: حَجٌّ مَبْرُورٌ. رَوَاهُ الشَّيْخَانِ وَالنَّسَائِيُّ.

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан:

“Қайси амал афзал?” деб сўралди.

“Аллоҳга ва Унинг Расулига иймон келтириш”, дедилар.

“Кейин нима?” дейилди.

“Аллоҳнинг йўлида жиҳод қилиш”, дедилар.

“Ундан кейин нима?” дейилди.

“Мабрур ҳаж”, дедилар” (Бухорий ривояти).

6. АЁЛЛАР УЧУН ЭНГ АФЗАЛ АМАЛ МАҚБУЛ ҲАЖДИР

وَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا: "يَا رَسُولَ اللهِ نَرَى الْجِهَادَ أَفْضَلَ الْعَمَلِ أَفَلَا نُجَاهِدُ، قَالَ: "لَا لَكِنَّ أَفْضَلَ الْجِهَادِ حَجٌّ مَبْرُورٌ".

Оиша розияллоҳу анҳо:

“Эй Аллоҳнинг Расули! Жиҳодни энг афзал амал деб биламиз. Жиҳод қилайликми?” деди.

“Йўқ. Аммо жиҳоднинг афзали ҳажжи мабрурдир”, дедилар” (Бухорий ривояти)**.**

7. ГУНОҲЛАРДАН ПОКЛАНИШГА САБАБ БЎЛГУВЧИ ҲАЖ ҚАНДАЙ БЎЛАДИ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: "مَنْ حَجَّ لِلهِ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ".

Абу ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ким Аллоҳ учун ҳаж қилиб, фаҳш сўз айтмаса ва фисқу фасод қилмаса, худди онасидан янги туғилгандек бўлиб қайтади”, дедилар” (Бухорий ривояти).

8. ҲАЖ ВА УМРА ҚИЛГУВЧИНИНГ ДУОСИ МАҚБУЛДИР

عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِىِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ:” الْحَاجُّ وَالْعُمَّارُ وَفْدُ اللَّهِ إِنْ دَعَوْهُ أَجَابَهُمْ وَإِنِ اسْتَغْفَرُوهُ غَفَرَ لَهُمْ“.

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ҳожи ва умра қилгувчи Аллоҳнинг меҳмонидир. Агар Аллоҳга дуо қилсалар дуоларини ижобат қилади ва агар Ундан мағфират сўрасалар уларни мағфират қилади” дедилар” (Ибн Можа ривояти).

9. ҲАЖ ВА УМРА ҚИЛГУВЧИЛАРДАН ДУО СЎРАШ СУННАТДИР

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: إِذَا لَقِيتَ الْحَاجَّ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَصَافِحْهُ وَمُرْهُ أَنْ يَسْتَغْفِرَ لَكَ قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَ بَيْتَهُ فَإِنَّهُ مَغْفُورٌ لَهُ.

Абдуллоҳ ибн Умар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ҳожи билан учрашсанг унга салом бергин ҳамда у билан қўл бериб кўришгин ва уйига киришидан илгари сен учун истиғфор айтишини сўрагин. Чунки, у (ҳожи) **гуноҳлари кечирилинган кишидир” дедилар”** (Имом Аҳмад ривояти).

10. АЛЛОҲНИНГ РАСУЛИ СОЛЛАЛЛОҲУ АЛАЙҲИ ВАСАЛЛАМ ҲАМ ЎЗЛАРИНИНГ ҲАҚЛАРИГА ҲОЖИДАН ДУО СЎРАГАНЛАР

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ عُمَرَ اسْتَأْذَنَ النَّبِىَّ صلى الله عليه وسلم فِى الْعُمْرَةِ، فَأَذِنَ لَهُ، فَقَالَ: "يَا أَخَى، أَشْرِكْنَا فِى صَالِحِ دُعَائِكَ، وَلَا تَنْسَنَا.

Ибн Умар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Умар Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан умра қилишга изн сўрадилар. Унга изн бериб:

“Эй, биродарим! Ўзингни хос дуоингда бизни ҳам шерик қилгин ва бизни унутиб қўймагин” дедилар” (Ибн Можа ривояти).

11. ҲАРОМДАН ОРТТИРИЛГАН БОЙЛИК БИЛАН ҲАЖ ВА УМРА ҚИЛИШНИНГ ОҚИБАТИ

عَن ابَي هُرَيرَةَ رَضيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلّمَ إِذَا خَرَجَ الرَّجُلُ حَاجّاً بِنَفَقَةٍ طَيِّبَةٍ وَوَضَعَ رِجلَهُ في الغَرزِ فَنَادَى لَبّيكَ اللّهُمّ لَبّيكَ نَادَاهُ مُنَادٍ مِنَ السّمَاءِ لَبّيكَ وَسَعدَيكَ زَادُكَ حَلَالٌ وَرَاحِلَتُكَ حَلَالٌ وَحَجّكَ مَبرُورٌ غَيرُ مَأزُورٌ وَإِذَا خَرَجَ بِالنّفَقَةِ الخَبيثَةِ فَوَضَعَ رِجلَهُ في الغَرزِ فَنَادَى لَبّيكَ نَادَاهُ مُنادٍ مِنَ السّمَاءِ لا لَبّيكَ وَلَا سَعدَيكَ زَادُكَ حَرَامٌ وَنَفَقَتُكَ حَرَامٌ وَحَجّكَ غَيرُ مَبرُورٍ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Киши ҳалол мол билан ҳаж сафарига чиқса ва оёғини (уловининг) **узангисига қўйиб:**

“Лаббайкаллоҳумма лаббайк” деб талбия айтиб нидо қилса, осмондан бир нидо қилувчи нидо қилиб:

“Лаббайка ва саъдайка. Сенинг луқманг ҳалол, сенинг уловинг ҳалол ва гуноҳу маъсиятдан ҳоли бўлган ҳажинг мабрурдир. Агар ҳаром мол билан ҳаж сафарига чиқса ва оёғини (уловининг) **узангисига қўйиб:**

“Лаббайка” деб талбия айтиб нидо қилса, осмондан бир нидо қилувчи нидо қилиб:

“Сенга на лаббайка ва на саъдайка бор. Сенинг луқманг ҳаром, сенинг нафақанг ҳаром ва қилган ҳажинг мақбул эмас” дейди” дедилар” (Муъжами авсат).

12. ҲАЖ САФАРИДА САРФ-ХАРАЖАТ ҚИЛИШНИНГ ФАЗИЛАТИ

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ بُرَيْدَةَ الأَسْلَمِى رَضيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم : « النَّفَقَةُ فِى الْحَجِّ كَالنَّفَقَةِ فِى سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بِسَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ".

Абдуллоҳ ибн Бурайда отас Бурайда Асламийдан ривоят қилади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ҳаж сафарида сарф-харажат қилиш Аллоҳ азза важалла йўлида сарф-харажат қилиш каби (бирнинг эвазига) **етти юз баробар** (ажр) **бўлади” дедилар”** (Имом Аҳмад ривояти).

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " الْحُجَّاجُ وَالْعُمَّارُ وَفْدُ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ، يُعْطِيهِمْ مَا سَأَلُوا، وَيَسْتَجِيبُ لَهُمْ مَا دَعَوْا، وَيُخْلِفُ عَلَيْهِمْ مَا أَنْفَقُوا الدِّرْهَمَ أَلْفَ أَلْفٍ".

Анас ибн Молик розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ҳожилар ва умра қилгувчилар Аллоҳ азза важалланинг меҳмонидирлар. Уларга сўраган нарсасини беради. Дуо қилган нарсаларини улар ҳаққида ижобат қилади ва улар сарфлаган бир дирҳам эвазига минглаб беради” дедилар” (Шуъаби иймон).

عن ابن بريدة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عن أبيه ، عن النبي صلى الله عليه وسلم قَالَ: " النَّفَقَةُ فى الْحَجِّ مِثْلُ النَّفَقَةِ فِي سَبِيلِ اللهِ الدِّرْهَمُ بِسَبْعِمِائَةٍ" .

Бурайда розияллоҳу анҳу оталаридан ривоят қилади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ҳажга қилинган нафақа Аллоҳ йўлида қилинган нафақа кабидир. Бир дирҳам эвазига етти юз баробардир” дедилар” (Муъжамул авсат).

Фойда: Баъзи ривоятларда ҳаж сафари давомида сарфланган бир сўм эвазига юз минг сўмни ажри, савоби ва фазилати берилади дейилган. Шунинг учун маблағини исроф қилмасдан, ҳурсанд бўлиб сарф қилиши лозим. Баъзи ҳаж сафарига борган одамлар зарурий ва кеpакли нарсаларга сарф-харажат қилгани қизғаниб кераксиз бўлган совға-салом олишга катта сарф қиладилар. Аслида эса, Ҳарамда истиқомат қилаётган пайтда ейиш-ичиш, Мино, Арафот ва Муздалифага бориб-келишда ҳурсанд бўлиб сарф қиилган ҳар бир сўми эвазига юз минглаб Аллоҳ йўлида қилинган эҳсоннинг савоби берилади.

13. ҚОДИР БЎЛА ТУРИБ ҲАР БЕШ ЙИЛДА ҲАЖ САФАРИГА БОРМАСЛИК МАҲРУМЛИККА САБАБДИР

عَنْ أبي سعيد رَضِيَ الله عَنْهُ قال أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال عن اللَّهِ عز وجل يقول إِنَّ عَبْدًا أَصْحَحْتُ لَهُ جِسْمَهُ وَأَوْسَعْتُ عَلَيْهِ في المعيشة تمضي عليه خمسة أَعْوَامٍ لَا يَفِدُ إِلَيَّ لَمَحْرُومٌ.

Абу Саъийд Худрий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Аллоҳ азза важалла деди:

“Қайси бандани жисмини соғлом, ризқини кенг қилсаму у ҳар беш йилда ҳузуримга ҳозир бўлмаса, (у раҳматимдан**) маҳрумдир” дедилар”** (Ибн Ҳиббон ривояти).

Фойда: Мазкур ҳадиси шариф қудсий ҳадис бўлиб, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи всалламнинг лафзлари билан унда Аллоҳ таолонинг кўрсатмаси бевосита баён қилинмоқда. Ҳажга қодир бўлиб, тез-тез ҳажга бориб турган кишига кўплаб яхши мукофатлар, насибалар мавжуддир.

عن الحسين علي بن رضي الله عنه قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « ما من عبد ولا أمة يضن بنفقة ينفقها فيما يرضي الله إلا أنفق أضعافها في سخط الله وما من عبد يدع معونة أخيه المسلم والسعي في حاجته قضيت تلك الحاجة أو لم تقض إلا ابتلي بمعونة من يأثم فيه ولا يؤجر عليه وما من عبد ولا أمة يدع الحج وهو يجد السبيل إليه لحاجة من حوائج الدنيا إلا نظر إلى المحلقين قبل أن يقضي الله تلك الحاجة».

Ҳусайн ибн Али розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Қайси бир эркак ёки аёл Аллоҳ рози бўладиган ўринга нафақа қилишдан бахиллик қилса, албатта унинг мислича Аллоҳнинг ғазабини келтирадиган нарсага сарфлайди. Кимки мусулмон биродарига ёрдам бериш, ҳожатини чиқаришда югириб-елишни тарк қилса, хоҳ у ҳожати раво бўлсин ёки бўлмасин гуноҳга ёрдам беришга мубтало бўлади ҳамда савобсиз қолади. Қайси бир эркак ёки аёл йўлга қодир бўла туриб дунёвий ҳожатларидан бирор бир ҳожатни бахона қилиб, ҳажни тарк қилса Аллоҳ унинг ҳожатини чиқармасидан илгари ҳожиларни қайтиб келганини кўради, яъни ҳожилар ортга қайтиб келмагунларича Аллоҳ унинг ҳожатини раво қилмайди”.

14. ҲАЖ САФАРИДА ВАФОТ ЭТГАН КИШИГА ҚИЁМАТ КУНИГАЧА АЖР ЁЗИЛИБ ТУРАДИ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ خَرَجَ حَاجًّا فَمَاتَ كُتِبَ لَهُ أَجْرُ الْحَاجِّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ خَرَجَ مُعْتَمِرًا فَمَاتَ كُتِبَ لَهُ أجر المعتمر إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، ...".

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кимки ҳаж сафарига чиқиб вафот этса, қиёмат кунигача унга ҳаж қилгувчининг ажри ёзилиб туради. Кимки, умра сафарига чиқиб вафот этса, қиёмат кунигача умра қилгувчининг ажри унга ёзилиб туради...” дедилар” (Абу Яъло ривояти).

15. ЭЛЛИК МАРТА ТАВОФ ҚИЛГУВЧИ МАЪСУМ ГЎДАК КАБИ ГУНОҲЛАРДАН ПОКДИР

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: مَنْ طَافَ بِالْبَيْتِ خَمْسِينَ مَرَّةً خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ.

Ибн Аббос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ким эллик марта Байтуллоҳни тавоф қилса, гуноҳларидан онасидан янги туғилгандек бўлиб чиқур” дедилар” (Термизий ривояти).

16. БАЙТНИ БИР ҲАФТА ТАВОФ ҚИЛГАН КИШИ

عَنْ ابْنِ عُمَرَ ضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: "سَمِعْتُ رَسُول اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "مَنْ طَافَ بِالْبَيْتِ أُسْبُوعًا لَا يَضَعُ قَدَمًا وَلَا يَرْفَعُ أُخْرَى إِلَّا حَطَّ اللَّهُ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةً , وَكَتَبَ لَهُ بِهَا حَسَنَةً وَرَفَعَ لَهُ بِهَا دَرَجَةً".

Ибн Умар розияллоҳу анҳу:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кимки байтни бир ҳафта тавоф қилса, (тавофда) **бир қадамни қўймайди ва бошқасини кўтармайди магар** (қўйса ва кўтарса) **Аллоҳ ундан у** (қўйган ва кўтарган ҳар бир қадамига) **бир гуноҳни кечади ва у** (қўйган ва кўтарган қадам) **сабабли у учун ҳасана ёзади ҳамда у сабабли унинг даражасини кўтаради” деяётганларини” эшитдим”** деди.

17. ҚОРА ТОШ ГУНОҲЛАРИНИ СЎРИБ ОЛАДИ

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صلى الله عليه وسلم: نَزَلَ الْحَجَرُ الأَسْوَدُ مِنَ الْجَنَّةِ وَهُوَ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ اللَّبَنِ فَسَوَّدَتْهُ خَطَايَا بَنِى آدَمَ.

Ибн Аббос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ҳажари асвад жаннатдан тушди. У сутданда оппоқ эди. Бас, уни одам боласининг хатолари қорайтирди” дедилар” (Термизий ривояти).

Фойда: Қора тошда гуноҳларни тортиб олиш хусусияти мавжуддир.

18. ҚОРА ТОШ ВА МАҚОМИ ИБРОҲИМ АСЛИДА НУР ТАРАТУВЧИ ЭДИ

عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ الرُّكْنَ وَالْمَقَامَ يَاقُوتَتَانِ مِنْ يَاقُوتِ الْجَنَّةِ طَمَسَ اللّٰهُ نُورَهُمَا وَلَوْ لَمْ يَطْمِسْ نُورَهُمَا لَأَضَاءَتَا مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ.

Абдуллоҳ ибн Амр розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

У: “Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Рукн (қора тош) **ва мақом** (мақоми Иброҳим) **жаннат ёқутларидан икки ёқут** (тош) **эди. Аллоҳ у иккисини нурини ўчирди. Агар у иккисини нурини ўчирмаганида, машриқ билан мағриб ўртасини ёритар эди” деяётганларини” эшитдим” деди** (Термизий ривояти).

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: " إِنَّ الرُّكْنَ وَالْمَقَامَ يَاقُوتَتَانِ مِنْ يَاقُوتِ الْجَنَّةِ نَزَلَا مِنَ السَّمَاءِ لَهُمَا نُورٌ، فَلَمَّا وُضِعَا فِي الْأَرْضِ طَفِئَ نُورُهُمَا، وَلَوْلَا مَا أَطْفَأَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ نُورِهِمَا ؛ لَأَضَاءَ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، آنَسَ اللهُ تَعَالَى

بِهِمَا آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَكَانَا يَتَلَأْلَآنِ تَلَأْلُؤًا مِنْ شِدَّةِ بَيَاضِهِمَا، وَأَخَذَ آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ الرُّكْنَ فَضَمَّهُ إِلَيْهِ اسْتِئْنَاسًا بِهِ، وَلَوْلَا مَا طَبَعَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ أَيْدِي الْجَاهِلِيَّةِ لَأَبْرَأَ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ ، وَلَيْسَ فِي الْأَرْضِ شَيْءٌ مِنَ الْجَنَّةِ إِلَّا الرُّكْنَ وَالْمَقَامَ، فَإِنَّهُمَا جَوْهَرَتَانِ مِنْ جَوْهَرِ الْجَنَّةِ، يَأْتِي كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْظَمَ مِنْ أَبِي قُبَيْسٍ، لَهُمَا عَيْنَانِ وَشَفَتَانِ يَشْهَدَانِ لِمَنْ وَافَاهُمَا بِالْوَفَاءِ"

Ибн Аббос розияллоҳу анҳумо:

“Рукн ва мақом жаннат ёқутларидан икки ёқутдир. Иккиси осмондан тушганида у иккисини нури бор эди. Ерга иккиси қўйилганида у иккисини нури ўчирилди. Агар у иккисини нурини Аллоҳ ўчирмаганида, албатта ер ва осмон ўртасини ёритиб турар эди. Аллоҳ таоло у иккиси билан Одам алайҳиссаломни ҳурсанд қилди. Иккиси жуда оқ бўлганлигидан ялтирар эди. Одам алайҳиссалом рукнни олиб, у(Каъба) **билан дўст бўлиши учун ун** (каъба)**га қўшди. Аллоҳ азза важалла жоҳилият қўли билан муҳрламаганида кўр ва песни тузатар эди. Ер юзида рукн ва мақомдан бошқа жаннатдан бирор нарса йўқ. У иккиси жаннат жавҳарларидан икки жавҳардир. У иккисидан ҳар бири қиёмат куни Абу Қубайсдан улкан бўлиб келади. У иккисини икки кўзи, икки лаби бўлиб, иккисига вафо қилган кишилар фоидасига гувоҳлик берадилар” деди**.

19. УЗРЛИ КИШИ НОМИДАН ҲАЖИ БАДАЛ ҚИЛИШ

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ مِنْ خَثْعَمَ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبِى أَدْرَكَ الإِسْلَامَ وَهُوَ شَيْخٌ كَبِيرٌ لَا يَسْتَطِيعُ رُكُوبَ الرَّحْلِ وَالْحَجُّ مَكْتُوبٌ عَلَيْهِ أَفَأَحُجُّ عَنْهُ؟ قَالَ: « أَنْتَ أَكْبَرُ وَلَدِهِ». قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: « أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى أَبِيكَ دَيْنٌ فَقَضَيْتَهُ أَكَانَ ذَلِكَ يُجْزِئُ». قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: « فَاحْجُجْ عَنْهُ».

Абдуллоҳ ибн Зубайр розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Хасъамлик бир киши Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳузурларига келиб:

“Эй, Аллоҳнинг расули! Отам исломни топди. У уловни минишга ярамайдиган кекса ёшдаги киши бўлиб, унинг зиммасига ҳаж фарз бўлди. Уни номидан мен ҳаж қилсам бўладими?” деди.

У зот:

“Сен унинг фарзандларини каттасимисан?” дедилар.

У:

“Ҳа” деди.

У зот:

“Отангни зиммасида қарзи бўлса, уни тўласанг, ўша (унинг номидан) **жоиз бўладими?” дедилар.**

У:

“Ҳа” деди”

У зот:

“Ундай бўлса, уни номидан ҳаж қил” дедилар” (Байҳақий ривояти).

20. ЭРКАК КИШИ НОМИДАН АЁЛ КИШИНИ ҲАЖИ БАДАЛ ҚИЛИШИ

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا أَنَّ امْرَأَةً مِنْ خَثْعَمَ قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبِي أَدْرَكَتْهُ فَرِيضَةُ اللَّهِ فِي الْحَجِّ شَيْخًا كَبِيرًا لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَسْتَوِيَ عَلَى ظَهْرِ بَعِيرِهِ، قَالَ: « فَحُجِّي عَنْهُ» .

Ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

“Хасъам қабиласидан бир аёл:

“Эй, Аллоҳнинг расули туяни устида ўтиришга тоқат қилмайдиган катта ёшли кекса отамга Аллоҳнинг фарз ҳажи лозим бўлган” деди.
У зот:

“Уни номидан ҳаж қил” дедилар” (Термизий ривояти).

21. ОТА-ОНА НОМИДАН ҲАЖИ БАДАЛ ҚИЛГАНЛИГИ ТУФАЙЛИ ЖАҲАННАМДАН ОЗОД ҚИЛИНГАНЛИГИ ХАБАРИ

عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَنْ حَجَّ عَنْ وَالِدَيْهِ بَعْدَ وَفَاتِهِمَا كُتِبَ لَهُ عِتْقٌ مِنَ النَّارِ، وَكَانَ لِلْمَحْجُوجِ عَنْهُمَا أَجْرُ

حَجَّةٍ تَامَّةٍ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أُجُورِهِمَا شَيْءٌ".

Абдуллоҳ ибн Умар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кимки ота-онаси вафотидан кейин у иккиси номидан ҳаж қилса, унга дўзахдан озодлик ёзилади ва у иккисига ажрларидан бирор нарсани камайтирилмай тўлиқ ҳажнинг савоби берилади” дедилар” (Шуъаби иймон).

عن ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قال : قال رسول الله صلى الله عليه و سلم : مَنْ حَجَّ عَنْ وَالِدَيْهِ أَوْ قَضَى عَنْهُمَا مَغْرَمًا بَعَثَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ الأَبْرَارِ.

Ибн Аббос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кимки ота-онаси номидан ҳаж қилса ёки у иккисининг қарзини тўласа, қиёмат куни Аллоҳ таоло уни аброрлар билан бирга тирилтиради” дедилар” (Муъжами авсат).

عن زيد بن أرقم رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قال : قال رسول الله صلى الله عليه و سلم : من حج عن أبيه أو عن أمه أجزأ ذلك عنه وعنهما.

Зайд ибн Арқам розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ким отаси ёки онаси номидан ҳаж қилса, ўша унинг ҳам ва у иккисининг номидан ҳам жоиз бўлади” дедилар” (Муъжами кабийр).

عن أبي هريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قال قال رسول الله صلى الله عليه و سلم من حج عن ميت فللذي حج عنه مثل أجره ومن فطر صائما فله مثل أجره ومن دل على خير فله مثل أجر فاعله.

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кимки маййит номидан ҳаж қилса, ҳаж қилгувчига унинг ажрича ажр бўлади. Кимки рўзадорни ифтор қилдирса, унга унинг ажрича ажр бўлади. Кимки яхши ишга далолат қилса, унга уни қилгувчининг ажрича ажр бўлади” дедилар” (Муъжами авсат).

22. БОШҚАЛАР НОМИДАН ҲАЖ ҚИЛИШДАН ОЛДИН ЎЗИ НОМИДАН ҲАЖ ҚИЛИШ ЛОЗИМ

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم سَمِعَ رَجُلًا يَقُولُ: لَبَّيْكَ عَنْ شُبْرُمَةَ، قَالَ: مَنْ شُبْرُمَةَ؟ قَالَ: أَخٌ لِي ، قَالَ: حَجَجْتَ عَنْ نَفْسِكَ؟ قَالَ: لا قَالَ: حُجَّ عَنْ نَفْسِكَ، ثُمَّ حُجَّ عَنْ شُبْرُمَةَ.

Ибн Аббос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам бир кишини “Лаббайка аън Шубрума” деяётганини эшитиб:

“Шубрума ким?” дедилар.

У:

“Мени иним” деди.

У зот:

“Ўзингни номингдан ҳаж қилганмисан?” дедилар.

У:

“Йўқ” деди.

У зот:

“Ўзингни номингдан ҳаж қилиб, сўнг Шубрума номидан ҳаж қил” дедилар” (Ибн Ҳиббон ривояти).

Фойда: Кўп кишилар ўзларига фарз қилинган ҳажни адо қилмасдан туриб ўзгалар номидан ҳаж қиладилар. Бу эса, уни билимсизлигидандир. Демак, дастлаб ўзини ҳажини адо қилиб, кейинги йилларда имкони бўлса бошқалар номидан ҳаж қилиш лозим.

23. РАСУЛУЛЛОҲ СОЛЛАЛЛОҲУ АЛАЙҲИ ВАСАЛЛАМ ҲИЖРАТДАН КЕЙИН ТЎРТ МАРТА УМРА ҚИЛГАНЛАР

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِىَّ صلى الله عليه وسلم اعْتَمَرَ أَرْبَعَ عُمَرٍ عُمْرَةَ الْحُدَيْبِيَةِ وَعُمْرَةَ الثَّانِيَةِ مِنْ قَابِلٍ عُمْرَةَ الْقَضَاءِ فى ذى الْقَعْدَةِ وَعُمْرَةَ

الثَّالِثَةَ مِنَ الْجِعِرَّانَةِ وَالرَّابِعَةَ الَّتِي مَعَ حَجَّتِهِ.

Ибн Аббос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам тўрт маротаба умра қилганлар: Ҳудайбия умраси, иккинчи умра келгуси йили зул қаъда ойида қазо умра, учинчи умра Жиирронадан эҳромга кирганлар, тўртинчиси ҳажлари билан бирга қилганлар” (Термизий ривояти).

24. РАМАЗОНДА ҚИЛИНГАН УМРАНИНГ ФАЗИЛАТИ ҲАЖГА БАРОБАР

عن أم معقل رَضِيَ اللهُ عَنْهَا عن النبي صلى الله عليه وسلم ، قال : « اعتمري في رمضان ، فإن عمرة في رمضان تعدل حجة.

Умму Маъқал розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Рамазонда умра қилинглар, чунки рамазонда қилинган умра (ажру савобда) **ҳажга тенгдир” дедилар”** (Термизий ривояти).

عن عثمان بن أبي العاص رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قال قال رسول الله صلى الله عليه و سلم واعلم أن العمرة هي الحج الأصغر وأن عمرة خير من الدنيا وما فيها وحجة خير من عمرة

Усмон ибн Абул Ос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Билгинки, умра у ҳажжул асғардир ва умра дунё ва ундаги нарсалардан яхшидир. Ҳаж эса, умрадан яхшидир” дедилар” (Муъжами кабийрдан қисқартирилган ҳолда келтирилган).

عن بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قال جاءت أم سليم إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقالت حج أبو طلحة وابنه وتركاني فقال يا أم سليم عمرة في رمضان تعدل حجة

Ибн Аббос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Умму Сулайм Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳузурларига келиб:

“Абу Талҳа ва унинг ўғли ҳаж қилиб, иккалалари ҳам мени тарк қилдилар” деди.

Шунда у зот:

“Эй, Умму Сулайм рамазонда қилинган умра (ажру савобда) **ҳажга баробар бўлади**” **дедилар**” (Ибн Ҳиббон ривояти).

25. МАККАДАН АРАФОТГАЧА УЛОВДА БОРИЛСА, ҲАР БИР БОСИЛГАН ҚАДАМГА ЕТМИШТА АЖР ЁЗИЛАДИ

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رضى الله عَنْهُمَا ، أَنَّهُ قَالَ لِبَنِيهِ: يا بني ، اخْرُجُوا مِنْ مَكَّةَ حَاجِّينَ مُشَاةً فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "إِنَّ لِلْحَاجِّ الرَّاكِبِ بِكُلِّ خَطْوَةٍ تَخْطُوهَا رَاحِلَتُهُ سَبْعِينَ حَسَنَةً وَلِلْمَاشِي بِكُلِّ خَطْوَةٍ يَخْطُوهَا سَبْعَمِائَةِ حَسَنَةٍ

Ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

У ўғлига:

“Ҳаж қилгувчи ҳолатда Маккадан (арафотга) **пиёда чиқинглар. Чунки, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:**

“Уловли ҳожи учун улови босган ҳар бир қадамига етмишта ҳасана ва пиёда учун ҳар бир босган қадамига етти юзта ҳасана бўлади” деяётганларини эшитдим” деди (Муъжами кабийр).

Фойда: Маккаи мукаррамадан арафотгача пиёда бориб, пиёда ортга қайтган ҳожига уловда бориб, уловда қайтган ҳожига нисбатан олти юз ўттизта ажр зиёда бўлади. Шу билан бирга арафотдан тушишда пиёда тушиш уловга нисбатан осонроқдир ва савоби ҳам зиёдадир.

26. МАККАИ МУКАРРАМАДАН АРАФОТГА ПИЁДА БОРИБ, ПИЁДА ҚАЙТГАН ҲОЖИНИНГ ҲАР БИР БОСГАН ҚАДАМИГА ЕТТИ ЮЗ МИНГ АЖР БЕРИЛАДИ

عَنْ زَاذَانَ قَالَ: مَرِضَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِىَ اللَّهُ عَنْهُمَا مَرَضًا فَدَعَا وَلَدَهُ فَجَمَعَهُمْ فَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: «مَنْ حَجَّ مِنْ مَكَّةَ مَاشِيًا حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى مَكَّةَ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خَطْوَةٍ سَبْعَمِائَةِ حَسَنَةٍ كُلُّ حَسَنَةٍ مِثْلُ حَسَنَاتِ الْحَرَمِ» قِيلَ وَمَا حَسَنَاتُ الْحَرَمِ قَالَ «بِكُلِّ حَسَنَةٍ مِائَةُ أَلْفِ حَسَنَةٍ».

Зозонадан ривоят қилинади:

“Ибн Аббос розияллоҳу анҳумо қаттиқ касал бўлиб, фарзандини чақириб, уларни жамлаб:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ким пиёда Маккадан ҳаж қилса, Маккага қайтгунича Аллоҳ унинг ҳар бир (босган) **қадамига етти юзта ҳасана ёзади. Ҳар бир ҳасана ҳарам ҳасанотлари мисличадир”. “Ҳарам ҳасанотлари нима?” дейилди. У зот:**

“Ҳар бир ҳасана эвазига юз минг ҳасана бордир” деяётганларини эшитдим” деди (Ҳоким, Байҳақий ривояти).

27. НИФОС ҲОЛАТДА ЭҲРОМГА КИРИШ ЖОИЗ

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَفِسَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ مُحَمَّدَ بْنَ أَبِى بَكْرٍ فَأَرْسَلَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ تَسْأَلُهُ كَيْفَ تَفْعَلُ فَأَمَرَهَا أَنْ تَغْتَسِلَ وَتَسْتَثْفِرَ بِثَوْبِهَا وَتُهِلَّ.

Жобир розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Асмо бинт Умайс (ҳажжатул видоъда) **Муҳаммад ибн Абу Бакр**(ни туғиб, шу сабаб)**дан нифос кўриб, Расулуллоҳга одам юбориб, нима қилиши ҳақида сўради. У зот уни: “Ғусл қилиб, ўз кийими билан қонни тўсишга ҳамда эҳромга киришига” буюрдилар”** (Насоий ривояти).

Фойда: Ушбу ҳадисдан ҳайз ва нифос ҳолатда эҳромга кириш макруҳ эмаслиги маълум бўлади.

28. ҲАЙЗ ҲОЛАТДА ТАВОФДАН БОШҚА ҲАЖНИНГ БАРЧА РУКНЛАРИНИ АДО ҚИЛИШ

عَنْ عائشة رضي اللَّهُ عنها قَالَتْ خَرَجْنَا لاَ نَنْوِى إِلاَّ الْحَجَّ فَلَمَّا كُنَّا بِسَرِفَ حِضْتُ فَدَخَلَ عَلَىَّ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم وَأَنَا أَبْكِى فَقَالَ « أَحِضْتِ » . قُلْتُ نَعَمْ . قَالَ « إِنَّ هَذَا شَىْءٌ كَتَبَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى بَنَاتِ آدَمَ فَاقْضِى مَا يَقْضِى الْمُحْرِمُ غَيْرَ أَنْ لاَ تَطُوفِى بِالْبَيْتِ"

Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

“Биз ҳаж ниятида чиқиб, Сарифга келганимизда ҳайз кўрдим. Шунда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам мени олдимга кирдилар. Мен йиғлаётган эдим. Шуда у зот:

“Ҳайз кўрдингми?” дедилар. Мен:

“Ҳа” дедим. У зот:

“Бу - Аллоҳ азза важалла Одам қизларига тақдир қилган нарсасидир. Бас, байтни тавофидан бошқа муҳрим нимани адо қилса, адо қилгин” дедилар” (Насоий ривояти).

29. УЧ МАСЖИДДА НАМОЗ ЎҚИШ УЧУН УЛОВНИ БОҒЛАШ

عَن أبي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَن النَّبِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : " لَا تُشَدُّ الرِّحَال إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدِ : مَسْجِدِ الْحَرَام ، وَمَسْجِدِ الرَّسُول ، وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى " .

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Учта масжидда (ибодат қилиш учун) **уловни боғлаш жоиз: Масжиди ҳарам, Масжиди расул, Масжиди ақсо” дедилар**” (Бухорий ривояти).

30. МАСЖИДУЛ ҲАРОМДА ЎҚИЛГАН НАМОЗГА ЮЗ МИНГ, МАСЖИДУН НАБАВИЙ ВА АҚСОДА ЭЛЛИК МИНГ САВОБ ЁЗИЛАДИ

عن أنس بن مالك رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم :صَلَاةُ الرَّجُلِ فِي بَيْتِهِ بِصَلَاةٍ وَصَلَاتُهُ فِي مَسْجِدِ الْقَبَائِلِ بِخَمْسٍ وَعِشْرِينَ صَلَاةً وَصَلَاتُهُ فِي الْمَسْجِدِ الَّذِي يُجَمَّعُ فِيهِ بِخَمْسِمِائَةِ صَلَاةٍ وَصَلَاتُهُ فِي الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى بِخَمْسِينَ أَلْفَ صَلَاةٍ وَصَلَاتُهُ فِي مَسْجِدِي هَذَا بِخَمْسِينَ أَلْفَ صَلَاةٍ وَصَلَاتُهُ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ بِمِائَةِ أَلْفِ صَلَاةٍ

Анас ибн Молик розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кишини уйидаги намози бир намозга баробардир. Қабила масжидидаги намози йигирма беш намозга баробардир ва жомеъ

масжидидаги бир намози беш юз намозга тенгдир. Масжидул ақсодаги бир намози эллик минг намозга тенгдир. Мени масжидимдаги бир намози эллик минг намозга баробардир. Масжидул ҳаромдаги бир намози юз минг намозга тенгдир” дедилар” (Ибн Можа ривояти).

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ وَصَلَاةٌ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَفْضَلُ مِنْ مِائَةِ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ.

Жобир розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Менинг бу масжидимдаги намоз ундан бошқалардаги мингта намоздан афзалдир. Фақат масжидул ҳаром бундан мустаснодир. Масжидул ҳаромдаги намоз ундан бошқадаги юз минг намоздан афзалдир” (Ибн Можа ривояти).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ.

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“**Менинг бу масжидимдаги намоз ундан бошқалардаги мингта намоздан афзалдир. Фақат Масжидул ҳаром бундан мустаснодир”** (Бухорий ривояти)**.**

Фойда: Ҳожиларга Масжидул ҳаром ва Масжидун набавийда намоз ўқиш имкони бўлса, уни қадрини билиш лозимдир ва у ердаги бирор вақт намозни қўлдан бой бермасликлари даркор. Акс ҳолда, шунча фазилат қўлдан бой берилади ва уни ортга қайтариш жуда мушкулдир.

31. ЗАМЗАМ СУВИДАН ВАТАНГА ОЛИБ КЕТИШ САОДАТИ

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا كَانَتْ تَحْمِلُ مَاءَ زَمْزَمَ فِي الْقَوَارِيرِ وَتَذْكُرُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَلَ ذَلِكَ وَكَانَ يَصُبُّ عَلَى الْمَرْضَى وَيَسْقِيهِمْ .

Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

“У замзам сувини шиша идишларда кўтариб олиб кетар ва Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай қилар ва касаллар устидан қуяр ва уларга ичкизар эдилар деб айтарди”.

32. МАДИНАИ МУНАВВАРАГА ҚИЁМАТГАЧА ЎЛАТ ҲАМ ДАЖЖОЛ ҲАМ КИРА ОЛМАЙДИ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَنْقَابِ الْمَدِينَةِ مَلَائِكَةٌ لَا يَدْخُلُهَا الطَّاعُونُ وَلَا الدَّجَّالُ

Абу ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Мадинанинг йўлларида фариштапар бор. Унга ўлат ҳам, Дажжол ҳам кира олмайди”, дедилар” (Бухорий ривояти)**.**

33. МАДИНАИ МУНАВВАРАДА ВАФОТ ЭТУВЧИЛАРГА ШАФОАТ БАШОРАТИ

عَنْ عبد الله ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اسْتَطَاعَ أَنْ يَمُوتَ بِالْمَدِينَةِ فَلْيَمُتْ بِهَا فَإِنِّي أَشْفَعُ لِمَنْ يَمُوتُ بِهَا.

Абдуллоҳ ибн Умар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Кимки Мадинада вафот эта олса, унда вафот этсин. Чунки, унда вафот этган кишини шафоат қиламан” дедилар” (Термизий ривояти).

Фойда: Мадинаи мунаварда вафот этган ҳожиларга Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам шафоат қилиш ваъдасини бермоқдалар.

34. МАДИНАИ МУНАВВАРА ҲУРМАТИ ВА МУҚАДДАСЛИГИГА ХИЛОФ ИШ ҚИЛГУВЧИЛАРГА ЛАЪНАТ ВАЪДАСИ

عَنْ عَلِيٍّ رضى الله عنه قَالَ مَا كَتَبْنَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم إِلَّا الْقُرْآنَ وَمَا فِى هَذِهِ الصَّحِيفَةِ. قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم "الْمَدِينَةُ حَرَامٌ مَا بَيْنَ عَائِرٍ إِلَى ثَوْرٍ فَمَنْ أَحْدَثَ حَدَثًا أَوْ آوَى مُحْدِثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ

اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ عَدْلٌ وَلَا صَرْفٌ وَذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ يَسْعَى بِهَا أَدْنَاهُمْ فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ عَدْلٌ وَلَا صَرْفٌ وَمَنْ وَالَى قَوْمًا بِغَيْرِ إِذْنِ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ عَدْلٌ وَلَا صَرْفٌ».

Али розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламдан фақат Қуръон ва бу саҳифадаги нарсани ёзиб қолдик. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Мадинанинг ҳарами Айр билан Савр орасидадир. Ким унда бир бидъат пайдо қилса ёки бидъатчига жой берса, унга Аллоҳнинг, фаришталарнинг ва барча одамларнинг лаънати бўлсин. (Қиёмат куни**) Аллоҳ ундан нафлни ҳам, фарзни ҳам қабул қилмайди. Мусулмонларнинг зиммаси бир бўлиб, уларнинг энг пасти ҳам унга кўра саъй қилади. Ким мусулмонга берган аҳдини бузса, унга Аллоҳнинг, фаришталарнинг ва барча одамларнинг лаънати бўлсин.** (Қиёмат куни**) ундан нафл ҳам, фарз ҳам қабул қилинмас. Ким мавлоларининг изнисиз бир қавмга волий бўлса, унга Аллоҳнинг, фаришталарнинг ва барча одамларнинг лаънати бўлсин.** (Қиёмат куни) **Аллоҳ ундан нафлни ҳам, фарзни ҳам қабул қилмайди», дейилган.**

Фойда: Мадинаи мунавваранинг жанубида, Макка тарафда, Зул Ҳулайфа яқинида Айр тоғи жойлашган. Ундан Мадинанинг ҳарами бошланади. Унинг қарама-қаршисида, яъни Уҳуд тоғининг орқасида Савр тоғи бўлиб, у Мадинанинг шимолида жойлашгандир. Саврнинг чўққисидан мадинанинг ҳарами бошланади.

35. ДАЖЖОЛ ЧИҚҚАН ВАҚТДА МАДИНАИ МУНАВВАРАНИНГ ЕТТИ ЭШИГИ БЎЛАДИ ВА ҲАР БИР ЭШИКДА ИККИ ФАРИШТА ТУРАДИ

عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم ، قَالَ: لَا يَدْخُلُ الْمَدِينَةَ رُعْبُ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ، لَهَا يَوْمَئِذٍ سَبْعَةُ أَبْوَابٍ، عَلَى كُلِّ بَابٍ مَلَكَانِ.

Абу Бакр розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Мадинага масиҳ Дажжолнинг ҳайбати кирмайди. Чунки, у вақтда у (Мадина)**нинг еттита дарвозаси бўлиб, ҳар бир дарвозада икки фаришта бўлади” дедилар”** (Бухорий ривояти).

36. ЖАННАТ БОҒИДАГИ НАМОЗ ВА ИБОДАТНИНГ ФАЗИЛАТИ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: "مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمِنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، وَمِنْبَرِي عَلَى حَوْضِي".

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Уйим билан минбарим орасида жаннат боғларидан бир боғ бор. Минбарим эса, ҳавзи кавсарим устидадир” дедилар” (Бухорий ривояти).

Фойда: Жаннат боғида, яъни Расулуллоҳ минбари олдида намоз ўқиш билан жаннат боғи ва ҳавзи кавсардан ичиш насиб бўлади.

37. НАБАВИЙ МАСЖИДДА ҚИРИҚ РАКЪАТ НАМОЗ ЎҚИШНИНГ ФАЗИЛАТИ

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم ، أَنَّهُ قَالَ: مَنْ صَلَّى فِي مَسْجِدِي أَرْبَعِينَ صَلَاةً، لَا يَفُوتُهُ صَلَاةٌ، كُتِبَتْ لَهُ بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ، وَنَجَاةٌ مِنَ الْعَذَابِ، وَبَرِئَ مِنَ النِّفَاقِ.

Анас ибн Молик розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ким мени масжидимда қириқ (маҳал) **намоз ўқиб, бирор намозни қолдирмаса, унга дўзахдан сақланиш, азобдан нажот ва нифоқдан эминлик ёзилинади” дедилар”** (Имом Аҳмад ривояти).

Фойда: Ҳожилар одатда Мадинаи мунавварада саккиз кун турадилар. Ўша вақт оралиғида озгина эътибор билан беш вақт намозни жамоат билан Набавий масжидда адо қилсалар, ҳадисда ваъда қилинган улуғ фазилатга эга бўладилар.

38. ҚУБО МАСЖИДИДА НАМОЗ ЎҚИШНИНГ ФАЗИЛАТИ

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ الله عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولَ الله صلى الله عليه وسلم يأْتِي مَسْجِدَ قُبَاءٍ رَاكِباً وماَشِياً. فَيَصَلّى فيه رَكْعَتَيْنِ.

Ибн Умар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Қубо масжидига уловда ҳам, пиёда ҳам келиб, унда икки ракъат намоз ўқир эдилар” (Бухорий ривояти).

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يأْتِي مَسْجِدَ قُبَاءٍ كُلَّ سَبْتٍ مَاشِيًا وَرَاكِبًا.

Умар розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳар шанба Қубо масжидига гоҳида уловда, гоҳида пиёда келиб турар эдилар” (Бухорий ривояти).

عَنْ أُسَيْدْ بْنِ ظُهَيْرٍ رَضِيَ اللّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الصَّلَاةُ فِي مَسْجِدِ قُبَاءٍ كَعُمْرَةٍ. رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ.

Усайд ибн Зуҳайр розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Қубо масжидидаги намоз(нинг савоби) **худди умра кабидир”, дедилар”** (Термизий ривояти)**.**

عَنْ سَهْلِ بْنِ حنيفٍ رَضِيَ اللّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله صَلَّى الله عَلَيه وسَلَّمَ: مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ وُضُوءَهُ، ثُمَّ جَاءَ مَسْجِدَ قُبَاءَ، فَرَكَعَ فيه أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ كَانَ ذَلِكَ عَدْلُ عُمْرَةٍ.

Саҳл ибн Ҳуниф розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ким яхшилаб таҳорат олиб, сўнг Қубо масжидига келса ва унда тўрт ракъат намоз ўқиса, шу у учун умранинг баробари бўлади” дедилар” (Муъжами кабийр).

39. МАДИНАИ МУНАВВАРА ХУРМОЛАРИНИНГ ФАЗИЛАТЛАРИ

عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبى وَقّاصٍ رَضِىَ اللّهُ عَنْهُ أَنّ رَسُولَ اللّهِ -صلى الله عليه وسلم- قَالَ: « مَنْ أَكَلَ سَبْعَ تَمَرَاتٍ مِمّا بَيْنَ لاَبَتَيْهَا حِينَ يُصْبِحُ لَمْ يَضُرّهُ سُمٌّ حَتّى يُمْسِىَ ».

Саъд ибн Абу Ваққос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

“Ким тонгда Лобатайҳ (Уҳуд ва Айр тғлари) **орасидаги жойдан еттита хурмо еса, то кеч киргунича заҳар унга таъсир қилмайди” деганлар”** (Имом Муслим ривояти).

40. МАДИНАИ МУНАВВАРАНИНГ АЖВА ХУРМОСИНИНГ ФАЗИЛАТИ

عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبى وَقّاصٍ رَضِىَ اللّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللّهِ صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلّمَ يَقُولُ مَنْ اصْطَبَحَ بِسَبْعِ تَمَرَاتٍ عَجْوَةٍ لَمْ يَضُرّهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ سَمٌّ وَلاَ سِحْرٌ.

Саъд ибн Абу Ваққос розияллоҳу анҳу айтадилар:

“Бемор бўлдим. Бас, Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам мени кўргани келдилар. У зот қўлларини икки кўкрагим орасига қўйдилар. Унинг совуғини қалбимда ҳис этдим. Сўнгра у зот:

“Сен юраги хаста одам экансан. Сақифлик Ҳорис ибн Калданинг олдига бор. У табиблик қиладиган одам. Бас, у Мадинанинг ажвасидан етти дона хурмо олиб, данаги билан туйсин. Сўнгра сенга ичирсин”, дедилар” (Имом Муслим ривояти).

Фойда: Ажва хурмо мислсиз таъмга эга бўлиши билан бир қаторда, заҳар ва сеҳр асарини ҳам кетказувчи хусусиятга эгадир. Шу билан бир қаторда ўтган ҳадисда Мадинаи мунавваранинг барча хурмолари фазилатли экани ҳақида сўз юритилди. Шунинг учун ҳожилар ўз юртларига қайтишда у ер хурмоларидан ўзлари билан олиб кетсалар, ҳамшаҳрлари ҳам Мадина хурмоларининг фазилатларидан баҳраманд бўладилар.